

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hizb-ut Tahrir Emiri Şeyh Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası  
Takipçilerinin Sorularına Verilen Cevaplar

### Soru Cevap

### Fakihlerin Kitaplarında Geçen Hadisler Hakkında

Alâeddin Abdullah

#### Soru:

es Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakâtuh

Şahsiyet 3 kitabında iki kısma ayırdıktan sonra hasen hadis bölümünde şöyle denilmektedir: *“İkincisi: “Râvisi, doğruluk ve emanetle meşhur olan, ancak kusurlu olduklarından dolayı sahih hadisin râvileri derecesine ulaşamayan hadistir. Hasen hadis de sahih hadis gibi delil kabul edilir. Aralarında hiç bir fark yoktur. Mezhep imamlarının, onların öğrencilerinin, diğer âlim ve fakihlerin kitaplarında geçen hadisler, hasen hadis olarak kabul edilir ve delil sayılır. Çünkü ister Usulü fıkıh, isterse temel fıkıh kitaplarında yer alsın fakihlerin, hükme delil getirdikleri ya da ondan hüküm istinbat ettikleri hadis, hasen hadistir. Ancak bu fıkıh kitaplarının el-Mebsût, el-Umm ve el-Müdevoene gibi muteber kitaplar olması şarttır. el-Bacuri ve el-Şensuri gibi kitaplar olmamalıdır. Tefsir kitaplarında geçen hadislere gelince, müfessir, müçtehit bile olsa kayda değer alınmazlar ve delil kabul edilmezler. Çünkü bu hadisler, hüküm istinbat etmek için değil, bir ayeti tefsir etmek tefsir kitabında yer aldılar. Her ikisi arasında fark vardır. Çünkü genellikle müfessirler, delil gösterdikleri hadislerin tetkikine özen göstermezler. Bu nedenle bu hadisler, dört büyük imamın ve âlimlerin fıkıh kitaplarında olduğu gibi sadece tefsirde geçmiş olmalarından dolayı delil kabul edilmezler. Aksine taklit yoluyla olsa bile hadis ehline sorarak, ya da muteber hadis kitaplarından birine başvurarak hadis hakkında araştırma yapmak kaçınılmazdır.”*

**Soru şudur:** Temel fıkıh veya usul kitaplarında fakih ve usulcülerin delil getirdiği hadisin, hasen hadis kabul edildiği sonucuna nasıl ulaştık? Onların delil getirdiği hadisin, Rasûl SallAllahu Aleyhi ve Sellem'e ait sahih bir hadis olduğunu söylemek için onların ilim ve saygınlığına olan güvenimiz yeterli midir? Oysa biz, büyük imamların hadis ilmindeki bilgilerinin farklı olduğunu biliyoruz. Peki, İmam Şafî ve diğer imamların şu sözünü nasıl anlamamız gerekiyor? *“Hadis sahih olduğunda, benim sözümü alın duvara vurun.”* Sanki bu söz, söylenen şeyin araştırılması ve tetkik edilmesine işaret ediyor gibi. Temel fıkıh ve usul kitaplarından bir tanesinde hadisin geçmiş olması yeterli midir? Yoksa birkaç tanesinde geçmiş olması şart mı? Birkaç tanesinde geçerse, örneğin aynı mezhebin farklı kitaplarında değil, aksine birçok mezhebin güvenilir temel kitaplarında geçmiş olmalıdır gibi onu destekleyen başka unsurların olması gerekiyor mu? Allah yar ve yardımcınız olsun [ Ebu Hanife]

#### Cevap:

Aleykum'us Selâm ve Rahmetullahi ve Berakâtuh,

Saygın âlim ya da müçtehit, bir hadisi delil getirdiğinde, bu hadis onun nazarında Rasûl SallAllahu Aleyhi ve Sellem'e nispeti açısından delil getirmeye uygun olması gerekiyor. Âlim ya da müçtehit, bu hadisten şeri hüküm istinbat ettiği için onun delil gösterilmeyecek bir hadisi delil göstermesi tasavvur edilemez. Büyük imamların, özellikle kadim ulemanın, bir hadisi delil göstermesi, sonra tüm fakihlerin de o hadisle istidlal etmesi, o hadisle istidlal edilebileceğine olan güvenimizi artırır. Çünkü onlar da o hadisi delil gösterdiler. Onların bu istidlali, o hadisi hasen hadis konumuna yükseltir. Çünkü onların ilim ve takvalarına güven söz konusudur. Bu, fıkıh veya usul kitaplarda geçen tüm hadislerin kabul edileceği anlamına gelmez. Bazen biz, yukarıda bahsi geçen büyük imamların kitaplarında delil gösterilen bir hadisi araştırdığımızda, o hadisin zayıf olduğunu anlarsak, o hadisi almayız. Hatta bazen güvenilir hadis kitaplarında yer alan bir hadisi araştırdığımızda, onun zayıf olduğu açığa çıkarsa, onu delil bile göstermeyiz.

Ama hadisin kabulü ve reddine ilişkin kendine özel ilim ve usulü vardır. Şahsiyet 1 kitabının *“Makbul Hadis, Merdut Hadis”* bölümünde şöyle geçmektedir: *“Hadis ehli nezdinde hadisin sahih, hasen ve zayıf kısımlarına ayrılmasıyla sahih ve hasen hadisle delil getirileceği, zayıf hadisle ise kesinlikle delil getirilmeyeceği açıklanmış bulunmaktadır. Hadisi makbul veya merdut kılan şey, hadisin senedine, ravisine veya metnine bakıştır. Bir hadisin senedinden ravi terk edilmemişse, ravi hakkında töhmet yoksa metin bozuk değilse, Kur'an'a, Mütevatir Sünnete veya kati İcma'ya da muhalif değilse, ister sahih olsun*

ister hasen olsun bu durumda hadis makbuldür, onunla amel edilir ve şeri delil olarak da alınır. Eğer bir hadis bu sıfatların dışında ise merduttur ve onunla istidlal yapılmaz.

Senedi, râvileri ve metni makbul olduğu müddetçe, özellikle de âlimlerin çoğunluğu tarafından kabul görmüş ve fakihlerin geneli onu kullanmışsa, sahih hadis şartlarını taşımadığı gerekçesiyle bir hadis reddedilmez. Çünkü o hadis, hasen kategorisine girer. Ayrıca bir hadisin reddinde aceleci davranmak caiz olmadığı gibi merdut bir hadisi, senedine veya ravisine veya metnine bakarak kabul etmekte iyimser olmak da caiz değildir.”

Aynı kitabın “Şeri Hükümlerde Hadisin Delil Sayılması” başlığı altında şöyle geçmektedir: “...Ancak şeri hükümlerde delil olarak kullanılacak ahad haberin sahih ve hasen hadis olması gerekir. Zayıf hadis ise kesinlikle şeri hükümlerde delil olarak kullanılamaz. Zayıf hadisle delil getiren kimse şeri delille delil getirmiş sayılmaz. Ancak bir hadisin, sahih ve hasen olarak sayılabilmesi, bütün muhaddislerce kabul görmesine göre değil, hadisi tanıyabilme ehliyetine sahip olan ve onunla delil getiren kimseye göre gerçekleşir. Bazı muhaddislerce güvenilir sayılan râviler başka muhaddislerce güvenilir kabul edilmemekte veya bazılarınca maruf sayılan râviler birtakım muhaddislerce meçhul sayılabilmektedir. Yine bir yoldan sahih kabul edilen bir hadis bir başka yoldan sahih görülmemektedir. Bazılarınca sahih kabul edilen bir rivayet yolu bazılarınca ise sahih kabul edilmemektedir. Bazı muhaddislerin itibar etmedikleri ve itiraz ettikleri hadisler başka muhaddisler tarafından itibar görmüş ve onunla delil getirmişlerdir. Bazı hadisçiler tarafından itiraz edildiği halde fakihlerin geneli tarafından kabul edilen ve delil getirilen hadisler vardır. Sihatine bakmadan bir hadisi hemen kabul etmek caiz olmadığı gibi yalnızca muhaddislerden birinin râvisini kötülemesiyle bir hadisi reddetmek ve hemen itiraz etmek de caiz değildir. Çünkü bir başka râviye göre o hadisin makbul olma ihtimali vardır. Zira muhaddisler ve fakihlerin genelinin onunla delil getirme olasılığı vardır. Bir hadisi kötülemeye ve reddetmeye yönelmeden önce hadis hakkında iyice düşünmek, inceleyip araştırmak gerekir. Hadisleri ve râvileri inceleyen kimse bu konuda muhaddisler arasında birçok ihtilafın var olduğunu ve gerçekten de bunun örneklerinin çok olduğunu görür: Örneğin: Ebu Davud, Amr ibn Şuayb’dan, babasından ve dedesinden rivayet ettiğine göre Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

المؤمنون تتكافأ دماؤهم. ويسعى بذمتهم أدناهم. ويجير عليهم أقصاهم. وهم يد على من سواهم. يرد مشداهم على مضيعهم. ومتسرحهم على قاعدتهم

“Müslümanların kanları eşittir. Müslümanların en azı onların zimmetleri uğrunda koşar. Müslümanların en uzak olanı onlar adına eman verebilir. Müslümanlar kendilerinin dışındaki kimselere karşı bir eldirler. Onların kuvvetli olanı zayıf olana, gönderir. Seriyeye olarak giden de oturanlarına gönderirler.” Bu hadisin râvisi Amr ibn Şuayb’dır. Amr ibn Şuayb, babasından, dedesinden hadisi hakkında meşhur söylentiler var. Buna rağmen birçokları Amr b. Şuayb’ın hadisi ile delil getirmişken bazıları ise onu reddetmişlerdir.”

Böylece muteber fakih ve usulcülerin amel ettiği hadis, hasen hadis sayılır. Muteber fakih ve usulcülerin kitaplarında geçen hadisi, hasen kabul etmek, birçok kitapta geçen hadislerin reddedilmesini gerektirmez. İstidlal sıhhatine olan güvenin ölçüsüne göre hadisi reddetmek yeterlidir. Ancak hadisin, çeşitli mezheplerde ve birçok kitaplarda geçmiş olması, onun delil olduğuna dair güveni daha da artırır.

Şafii’nin sözüne gelince, doğrudur. Bu, bizim dediğimiz ile çelişmez. Çünkü biz, muteber âlimlerin, kendisinden şeri hükmü istinbat ettiği hadisi, hasen kabul ediyoruz. Ama burada ondan daha güçlü sahih bir hadisin olmaması da tabii ki şarttır. Aksi halde deliller arasını cem ve tercih gibi benimsenen usule göre delilleri ölçüp biçiyoruz. Nitekim bu kaide, Usulü Fıkıh bölümünde bilinen bir ilkedir.

**Kardeşiniz Ata İbn Halil Ebu Raşta**

**Facebook sayfasının linki:**

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=220629058105179>

H.28 Zilka’de 1435  
M.23 Eylül 2014